

Beleidsnota Schuldhulpverlening 2022-2025

December 2021

Voorwoord door de wethouder

Voor u ligt de beleidsnota Schuldhulpverlening 2022-2025. Ook onze gemeente heeft helaas een hoop voordeuren waarachter Oldebroekers wonen met financiële stress of schulden. Ik weet uit ervaringen die mensen met mij gedeeld hebben, dat financiële zorgen ingrijpen op het fundament van iemands leven. Dat gun je echt niemand! Uit onderzoek is zelfs gebleken dat de langdurige stress die armoede en schulden veroorzaakt zorgt voor een daling van het IQ, waardoor mensen niet meer vooruit kunnen kijken en soms onverstandige beslissingen nemen.

En het kan iedereen overkomen. Een ingrijpende levensgebeurtenis, het verlies van je baan of partner, het kan zomaar grote gevolgen hebben. Er ontstaat een situatie waarin je meer uitgeeft dan er binnen komt zonder dat je daar (veel) grip op hebt. Als wethouder sociaal domein trek ik mij dat aan en weet ik dat het iedereen kan overkomen; soms door eigen toedoen, maar soms ook door toedoen van een ander.

Desondanks is elk mens zelf verantwoordelijk voor financiële zelfredzaamheid en een verantwoord uitgaven patroon. Daar waar het mis dreigt te gaan heeft de gemeente de wettelijke taak om schulden bij inwoners te voorkomen, aan te pakken en op te lossen. Dit is vastgelegd in de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (Wgs). De wet stelt nadrukkelijk dat er integrale Schuldhulpverlening moet worden geleverd. Dit betekent dat de gemeente de inwoner niet alleen ondersteunt in het oplossen van de financiële problemen, maar ook bij het vinden van een duurzame oplossing van de onderliggende problemen. Dat is waar we in Oldebroek voor willen staan en waar we naar streven in het brede Sociaal Domein.

De uitvoering van de schuldhulpverlening doen we als gemeente zeker niet alleen. In het bijzonder wil ik hier de inzet noemen die grotendeels buiten het gezichtsveld van de gemeente plaatsvindt. Denk bijvoorbeeld aan de kerken die met hun praktische en financiële ondersteuning problematische schulden voorkomen, Humanitas en Schuldhulpmaatje, maar ook inwoners die hun burens of vrienden helpen. Hoewel ik het niet kan onderbouwen schat ik zo in dat we mede hierdoor er bij de CBS cijfers (hoofdstuk 2) heel goed uitkomen. Ik vind dat mooi, het is Oldebroek voor mekaar! Bedankt inwoners!

Op moment dat ik dit voorwoord schrijf is het ongeveer 18 maanden na de start van de coronacrisis. De verwachte schuldengolf is gelukkig tot nu toe uitgebleven, mede door de landelijke en lokale steunmaatregelen. De economie floreert. Ik ga er vanuit dat we ook na vandaag samen blijven optrekken en als gemeente en organisaties, vrijwilligers en inwoners (problematische) schulden voorkomen, aanpakken en oplossen!

Liesbeth Vos - van de Weg
Wethouder Sociaal Domein en Maatschappelijke Ontwikkeling

Inhoudsopgave

Voorwoord door de wethouder.....	2
1. Inleiding	4
1.1 Totstandkoming.....	4
1.2 Relatie Sociaal domein.....	4
2. Feiten en cijfers	5
2.1 Landelijke feiten en cijfers	5
2.2 Lokale feiten en cijfers	5
3. Visie en doelstellingen 2022-2025.....	6
3.1 Visie	6
3.2 Doelstellingen	6
4. Integrale schuldhulpverlening	7
4.1 Inleiding	7
Vroegsignalering	7
Passende hulpverlening bij (problematische) schulden.....	7
Nazorg.....	8
4.2 Financieel Spreekuur	8
4.3 Vroegsignalering	8
4.4 Borging kwaliteit	8
4.4.1 Kwaliteitseisen schuldhulpverlener	9
4.4.2 Verordening beslistermijn Schuldhulpverlening	9
4.5 Uitsluitingsgronden.....	9
5. Extra aandacht voor doelgroepen	10
5.1 Inleiding	10
5.2 Jongeren / jeugd	10
5.3 Gezinnen met kinderen	11
5.4 Ondernemers.....	11
5.5 Statushouders.....	11
5.6 Laaggeletterden.....	11
6. Ontwikkelingen	11
6.1 Inleiding	11
6.2 Stress-sensitief werken	12
6.3 Nederlandse Schuldhulproute	13
6.4 Schuldenfonds en collectief schulden regelen.....	13
6.5 Bewindvoering	14

7. Resultaten.....	14
8. Financiën.....	16
9. Communicatie.....	16

1. Inleiding

In deze beleidsnota zijn de hoofdlijnen geschetst voor schuldhulpverlening in de komende jaren. In het eerste hoofdstuk wordt de plaats van de schuldhulpverlening in het Sociaal Domein uiteen gezet. In het tweede hoofdstuk volgen er feiten en cijfer over de schuldhulpverlening in Oldebroek. In hoofdstuk drie zijn de visie en doelstelling voor de komende jaren uitgewerkt. De integraliteit van de dienstverlening staat beschreven in hoofdstuk 4 waarna in hoofdstuk 5 doelgroepen worden genoemd waar in het bijzonder oog voor is. In hoofdstuk 6 zijn landelijke trends en ontwikkelingen beschreven. Wat we precies willen bereiken staat beschreven in hoofdstuk 7. In hoofdstuk 8 is beschreven wat dit aan kosten meebrengt. De communicatie over dit alles staat beschreven in hoofdstuk 9.

1.1 Totstandkoming

Een beleidsnota heeft draagvlak nodig. Draagvlak bij mensen die het aangaat en bij mensen die het gaan uitvoeren. Hiervoor is er een brede consultatie geweest van betrokkenen Dit zijn ervaringsdeskundigen, collega's uit het Sociaal Team, verschillende maatschappelijke partners en een afvaardiging van de Adviesraad Sociaal Domein. Door de Adviesraad Sociaal Domein al vóór het schrijven van de beleidsnota te betrekken, heeft zij op verschillende punten input kunnen leveren. Daarna is er een formeel advies gevraagd.

De consultatie van betrokkenen en het schrijven van deze nota is gebeurd in nauwe samenwerking met de gemeente Elburg. Dit heeft geresulteerd in een nota die voor beiden gemeenten grotendeels gelijk is maar met lokale accenten. De uitvoering is een lokale aangelegenheid.

1.2 Relatie Sociaal domein

De Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening(Wgs) valt onder de paraplu van het beleidsplan Sociaal Domein. Dat er naast het beleidsplan Sociaal Domein een meerjarenbeleidsplan schuldhulpverlening voorligt komt voort uit een wettelijke verplichting. In de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) staat beschreven dat de gemeenteraad een plan vaststelt die richting geeft aan integrale schuldhulpverlening voor een periode van ten hoogste 4 jaar.

De maatschappelijke effecten die beoogd worden vanuit het beleidsplan Sociaal Domein zijn ook toepasbaar voor de Schuldhulpverlening, namelijk 1. Het voorkomen van problemen; en 2. toename van zelfstandigheid en zelfredzaamheid.

Dit doen we door verder te bouwen op de stevige basis die er is op het gebied van Schuldhulpverlening. De ontwikkellijnen uit het beleidsplan Sociaal Domein; voorkomen van problemen, meedoen en de doorgaande transformatie zijn, hoewel niet expliciet genoemd, uitgewerkt in dit plan.

Met het bestuursakkoord 2018-2022 is ingezet om stille armoede te bestrijden. Hoewel armoede en problematische schulden niet altijd hand in hand gaan heeft het wel raakvlakken. Het besteedbaar inkomen is bij problematische schulden laag, wat - net als bij een laag inkomen - stress kan geven. Met deze nota geven we hier verder invulling aan.

2. Feiten en cijfers

2.1 Landelijke feiten en cijfers

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SWZ) heeft, in het kader van de Brede Schuldenaanpak het CBS opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de schuldenproblematiek in Nederland. De onderzoeksresultaten zijn verwerkt in een online dashboard waaruit de aard en de omvang van de schuldenproblematiek per gemeente inzichtelijk is. Het CBS baseert zich in hun onderzoek voor het eerst op landelijke registraties van schulden en betalingsachterstanden bij verschillende instanties.

In augustus 2020 zijn er cijfers gepubliceerd over het jaar 2018 en in Juni 2021 over oktober 2020.

Uit deze cijfers blijkt dat op 1 oktober 2020 7,6% van alle huishoudens in Nederland kampt met schulden. Dit zijn ruim 614.000 huishoudens. Slecht 1 op de 6 van deze huishoudens blijkt in beeld te zijn.

In ruim een kwart van de genoemde huishoudens heeft een persoon een bijstandsuitkering. Ook huishoudens met een inkomen uit 'een eigen onderneming' hebben vaker te maken met problematische schulden.

Life events verhogen de kans op schulden. Met name het verlies van een baan, of verdacht worden van een misdrijf, het stoppen met het volgen van onderwijs zonder startkwalificatie en het uit elkaar gaan met een partner zorgen voor een verhoogde kans op schulden.

Problematische schulden komen vaker voor bij praktisch opgeleiden, huishoudens met kinderen, mensen in de leeftijdsgroep tussen de 25-65 jaar en personen met een niet-westerse achtergrond.

2.2 Lokale feiten en cijfers

Het CBS heeft in haar onderzoek de cijfers per gemeente uitgesplitst. De cijfers van januari 2018 en de cijfers van oktober 2020 geven een goed beeld hoe het ervoor staat in Oldebroek. Om de cijfers in perspectief te zetten is er een vergelijk gemaakt met de gemeente Elburg.

Tabel 1 Huishoudens met geregistreerde problematische schulden januari 2018 en oktober 2020 (bron CBS schuldenproblematiek in beeld)

Titel	Oldebroek 2018	Oldebroek 2020	Elburg 2018	Elburg 2020
Huishoudens zonder schulden	8650	8800	8580	8810
Huishoudens met schulden	490	460	520	500
Percentage %	5,4%	4,9%	5,7%	5,4

Tabel 2 Aantal trajecten in behandeling bij schuldhulpverlening Sociaal.nl / Westerbeek/Plangroep per 31 december 2020 (Bron: Rapportage Sociaal.nl en Westerbeek/Plangroep)

Gemeente	Aantal trajecten in behandeling
Elburg (Sociaal.nl)	71
Oldebroek (Westerbeek/Plangroep)	70

Een breder overzicht van de feiten over Schuldhulpverlening 2020 is verwerkt in een factsheet in bijlage 1

Uit bovenstaande tabellen wordt duidelijk dat er een afname zichtbaar is van inwoners met schulden. Dit komt met name omdat er bij minder mensen schulden ontstaan en er naar verhouding meer mensen schulden hebben afgelost. Dit is een landelijke trend die ook in Oldebroek zichtbaar is.

Het percentage huishoudens met schulden is relatief laag ten opzichte van het landelijke gemiddelde. In 2018 had 8,3% van de huishoudens in Nederland schulden. In Oktober 2020 was dit 7,6%. Vooral de grote steden trekken het gemiddelde percentage flink omhoog.

Een deel van de huishoudens met problematische schulden wordt geholpen door de schuldhulpverlening. Huishoudens met schulden die geen schuldhulpverlening ontvangen kunnen wel op een andere manier worden ondersteund bij hun financiën. Want naast de professionele schuldhulpverlening van Westerbeek/Plangroep zijn er meer organisaties actief om inwoners te ondersteunen op het gebied van financiële problematiek. Deze organisaties zijn verenigd in Financieel Spreekuur. Het gaat om Humanitas, Schuldhulpmaatje, Sociaal werkers Sociaal Team, sociaal raadslieden Stimenz. Daarnaast zijn er nog kerken en particulieren die inwoners met schulden kosteloos kunnen ondersteunen.

3. Visie en doelstellingen 2022-2025

3.1 Visie

De basis voor het beleid schuldhulpverlening 2022-2025 is de visie zoals beschreven in het beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022. Die visie is als volgt geformuleerd: De gemeente werkt samen met de Oldebroekse samenleving aan een zelfredzame en samenredzame gemeenschap, waarbij inwoners, indien nodig, tijdige en juiste ondersteuning krijgen op het gebied van werk, inkomen, zorg, opvoeden en opgroeien.

In Oldebroek geloven we in de kracht van lokale samenwerking en verbinding rondom preventie, vroegsignalering en schuldhulpverlening. Dit heeft geleid tot de volgende visie:

‘Inwoners met problematische schulden ervaren vaak moeiten op verschillende levensgebieden. Schulden vormen een belemmering voor de deelname aan de maatschappij en daarom wordt aan alle inwoners, binnen de gestelde kaders, ondersteuning geboden om de schuldsituatie op te lossen of anders beheersbaar te maken. Het ervaren van financiële rust zorgt dat chronische stress opgeheven wordt. Dit bevordert de arbeidsdeelname en dus de economische zelfstandigheid. Belangrijk is problematische schulden te voorkomen, dan wel vroegtijdig te signaleren vanuit een integrale en laagdrempelige benadering’.

3.2 Doelstellingen

Bovenstaande visie wordt vertaald naar een aantal doelstellingen waar we ons de komende jaren op willen richten.

We voorkomen (problematische) schulden

- a. We zetten in op het voorkomen van schulden.
- b. We werken samen met verhuurders van woningen, zorgverzekeraars, energieleveranciers en het waterbedrijf om problematische schulden, afsluitingen of uithuiszetting te voorkomen.

Schulden problematiek wordt integraal benaderd

- a. We ondersteunen op een manier die stress vermindert en perspectief biedt. We bieden maatwerk, lichte ondersteuning waar het kan en zwaardere ondersteuning waar het nodig is.

- b. We bieden een samenhangend, integraal hulpaanbod van preventie tot en met nazorg. Het doel is zowel financiële problemen als de oorzaak hiervan op te lossen of te stabiliseren, zodanig dat ze geen belemmering vormen om mee te doen in de samenleving;
- c. We werken toe naar schuldenvrij en financieel zelfredzaam zijn. Daarbij bieden we bijvoorbeeld hulp bij thuisadministratie en richten we een nazorgtraject in.

We werken samen in het Financieel Spreekuur

- a. De toegang is laagdrempelig en iedere inwoner is welkom.
- b. De juiste betrokken ketenpartners werken samen met de inwoner om tot een oplossing te komen.

4. Integrale schuldhulpverlening

4.1 Inleiding

De geschiedenis heeft ons het inzicht gegeven dat financiële problematiek zelden op zichzelf staat. In huishoudens waar andere problematiek speelt, heeft 80% van de huishoudens ook te maken met financiële zorgen en problemen. Dit geeft weer dat schuldhulpverlening vrijwel nooit de enige ondersteuning is die inwoners nodig hebben om hun leven weer op orde te krijgen. Dit betekent dat ondersteuning op meerdere leefgebieden kan plaatsvinden. Integrale schuldhulpverlening is daarom van groot belang om de financiële zelfredzaamheid van onze inwoners te bevorderen, te bereiken en op orde te houden.

Schuldhulpverlening heeft een relatie met andere beleidsterreinen/leefgebieden, zoals:

- armoedebestrijding
- gezondheid / leefstijl: goed voor jezelf zorgen, gezonde voeding, bewegen en sporten, werken of zinvolle daginvulling maakt dat inwoners zich fysiek en mentaal fijn voelen en dat heeft een relatie met je mindset over geld en bestedingspatronen. Hier ligt een relatie met de regionale nota volksgezondheid.
- basisvaardigheden. Laaggeletterdheid, digitale vaardigheden.
- Schuldenrust geeft minder inzet op andere hulpverlening, zoals op het gebied van Jeugd, Participatie en Wmo

De gemeente voert de regie bij het tot stand brengen en onderhouden van een integrale ketenaanpak en draagt zorg voor een aanbod voor (vrijwillige) schuldhulpverlening om inwoners te helpen bij het oplossen van problemen. De sluitende ketenaanpak bestaat uit de volgende onderdelen:

Preventie

Voorkomen dat financiële problemen ontstaan of verergeren. Dit door het aanleren van vaardigheden en overdragen van informatie en kennis.

Vroegsignalering

Vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden op de vaste lasten zoals huur, zorgverzekering en nutsvoorzieningen. Hierop vervolgens proactief inwoners benaderen en vrijwillige hulp aanbieden.

Passende hulpverlening bij (problematische) schulden

Hier gaat het om het stabiliseren en oplossen van de (problematische) schulden. In eerste instantie gaat het om het creëren van rust en stabiliteit in de inkomsten en uitgaven. Het oplossen kan op

verschillende manieren. Informeel door een (schuldhulp)maatje, of formeel door een minnelijke regeling. Als dat mislukt is er nog een toelating tot de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). De minnelijke regeling en de WSNP leiden tot een schone lei en daarmee een nieuwe start zonder schulden.

Nazorg

Eigenlijk een vorm van preventie ter afsluiting van een schuldhulpverleningstraject om een terugval te voorkomen.

4.2 Financieel Spreekuur

In het Financieel Spreekuur werken vrijwilligers en professionals samen om ondersteuning te bieden aan de inwoners. Dit biedt de inmiddels beproefde en bewezen mogelijkheid om daar waar mogelijk lichte ondersteuning aan te bieden en daar waar nodig zwaardere ondersteuning in te zetten. De inwoner is degene die de regie heeft, waarbij ondersteuning mogelijk is via algemene en/of maatwerkoplossingen om de regie van de inwoner verder uit te bouwen.

De toegang tot het Financieel Spreekuur is laagdrempelig. Er is een mogelijkheid om zonder afspraak binnen te lopen. Er vindt er een basale uitvraag plaats om te zien welke ketenpartner de meest passende ondersteuning kan bieden. De Sociaal Werkers die onderdeel zijn van het Financieel Spreekuur zijn de toegang tot de professionele Schuldhulpverlening. De Sociaal Werker doet, zo mogelijk samen met de schuldhulpverlener, een integrale intake. Inwoners met een wat lichtere hulpvraag kunnen worden ondersteund door de aanwezige informele ondersteuning.

Het Financieel Spreekuur werkt o.a. praktisch samen met medewerkers van het Taalpunt en de bibliotheek. Sinds enige tijd is er een Informatiepunt Digital Overheid (IDO) in de bibliotheek. Mensen kunnen bij het IDO terecht voor praktische hulp door een medewerker van de bibliotheek bij het vinden van de digitale overheid. Inwoners die vragen hebben over het invullen van formulieren kunnen door het Financieel Spreekuur en de bibliotheek ondersteund worden.

4.3 Vroegsignalering

Vroegsignalering is het in een zo vroeg mogelijk stadium in beeld brengen van mensen met financiële problemen om vroegtijdige hulpverlening mogelijk te maken door gebruik te maken van daadwerkelijke signalen en outreachende hulpverlening (NVVK, 2015).

In de Oldebroek is vroegsignalering per 1 januari 2021 geïmplementeerd. De gemeente ontvangt signalen van betalingsachterstanden van een aantal 'vaste lasten leveranciers'. Het gaat om betalingsachterstanden bij huur, energie, water en zorgverzekering. Na ontvangst van een signaal van betalingsachterstand legt de gemeente contact met de inwoner die mogelijk ondersteuning nodig heeft, maar op dat moment zelf geen hulpvraag formuleert. Het doel van vroegsignalering is dat betalingsachterstanden niet oplopen tot problematische schulden, door het gesprek aan te gaan en evt. vroegtijdig hulp aan te bieden. Doel is om aantal vaste lasten leveranciers dat betalingsachterstanden meldt in de toekomst verder uit te breiden.

4.4 Borging kwaliteit

De wet stelt de eis dat in het beleidsplan maatregelen staan opgenomen die de kwaliteit van schuldhulpverlening dienen te borgen.

4.4.1 Kwaliteitseisen schuldhulpverlener

Oldebroek heeft de schuldhulpverlening gemandateerd aan een externe organisatie.. Aan hen worden verschillende kwaliteitseisen gesteld.

De belangrijkste is het lidmaatschap van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK). Het NVVK is een overkoepelende organisatie voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren. Met het NVVK-lidmaatschap en de regelmatige audits die hierbij horen wordt een werkwijze geborgd die aansluit bij wet en de normen die de NVVK stelt. Bij het lidmaatschap van de NVVK hoort ook dat de schuldhulpverlener werkt volgens de gedragscode. De Gedragscode Schuldhulpverlening van de NVVK omschrijft de uitgangspunten voor maximaal resultaat voor de dienstverlening aan mensen met financiële vragen en problemen én de schuldeisers. De Gedragscode heeft als doel de hulp- en dienstverlening door NVVK-leden herkenbaar, transparant en toetsbaar te maken. Aan de organisatie die de schuldhulpverlening per 1 januari 2022 gaat aanbieden in Oldebroek worden naast het NVVK lidmaatschap aanvullende eisen gesteld. Deze liggen vooral op het gebied van een lokale uitvoering van de schuldhulpverlening en de samenwerking met de lokale ketenpartners.

4.4.2 Verordening beslistermijn Schuldhulpverlening

De gemeenteraad heeft de Verordening beslistermijn Schuldhulpverlening vastgesteld, waarbij er binnen 8 weken na melding een beschikking voor schuldhulpverlening afgegeven dient te zijn. Het gaat hierbij om een maximale termijn. We streven uiteraard naar een zo kort mogelijke termijn van afhandeling van de aanvraag, omdat de inwoners baat hebben bij een snelle start van de schuldhulpverlening. Er zijn immers problemen en daarmee ook stress, dus hoe eerder er stabilisatie geboden kan worden, hoe beter dit is voor het welbevinden van de inwoners.

4.5 Uitsluitingsgronden

In artikel 3 lid 2 en 3 WGS worden twee overwegingen genoemd om personen uit te sluiten van schuldhulpverlening. Het gaat hier om; 1) Personen die als eerder gebruik hebben gemaakt van schuldhulpverlening (recidive) en 2) in het geval een persoon fraude heeft gepleegd die financiële benadeling van een bestuursorgaan tot gevolg heeft en die persoon daarvoor onherroepelijk strafrechtelijk veroordeeld is of een onherroepelijke bestuursrechtelijke sanctie heeft gekregen. De twee genoemde overwegingen zijn in de wet omschreven als kan-bepalingen waardoor er beleidsvrijheid is om hier als gemeenten een eigen afweging in te maken.

In Oldebroek willen we daar als volgt mee omgaan:

Wanneer inwoners van de gemeente Oldebroek binnen vijf jaar na het afronden van een traject schuldhulpverlening opnieuw aankloppen voor hulp, kan hen de toegang tot schuldhulpverlening worden geweigerd. Omdat het uitsluiten van deze inwoners weer tot grotere en andere problemen kan leiden, zal echter altijd maatwerk worden toegepast en wordt gekeken welke oplossing het beste bij die situatie past.

In Oldebroek willen we alleen een uitsluitingsgrond toepassen als iemand in twee eerdere schuldhulpverleningstrajecten binnen een periode van 5 jaar niet voldoende heeft meegewerkt. Iedereen verdient een tweede kans, maar als ook die kans niet benut wordt, kun je verwachten dat een derde traject schuldhulpverlening ook niet succesvol zal eindigen.

Als een inwoner zich meldt na een schuld door fraude of na een eerder schuldhulpverleningstraject, zullen we onderzoeken waarom iemand opnieuw schulden heeft gemaakt en welke oplossing mogelijk effectiever en duurzamer zal zijn. De praktijk leert namelijk dat zowel bij recidive als fraude in

sommige gevallen een schuldhulpverleningstraject wel passend is. De nadere uitwerking van deze uitsluitingsgronden worden vastgelegd in aanvullende beleidsregels.

5. Extra aandacht voor doelgroepen

5.1 Inleiding

De gevolgen van schuldenproblematiek zijn voor zowel het individu als de maatschappij ingrijpend en kostbaar. Onder andere uit het onderzoek dat het CBS uitvoerde naar de geregistreeerde schuldenproblematiek komt een aantal specifieke doelgroepen naar voren die om verschillende redenen een verhoogde kwetsbaarheid hebben op dit gebied.

Een belangrijke doelgroep zijn de mensen met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB)¹. Mensen met LVB komen voor in meerdere doelgroepen die we in dit hoofdstuk beschrijven. Het is daarmee bijna een soort overkoepelende doelgroep. Soms zijn mensen met LVB laaggeletterd en vaak zijn ze niet digivaardig. Het is vaak lastig om te ontdekken dat er sprake is van LVB, zodat er enige tijd overheen kan gaan om de financiële kwetsbaarheid met deze inwoners op een passende wijze aan te pakken. Binnen de ketensamenwerking is het belangrijk om de kennis en kunde over LVB problematiek met elkaar te delen en op peil te houden. Zo kunnen we snel de juiste ondersteuning aan deze inwoners bieden.

5.2 Jongeren / jeugd

We vinden het belangrijk dat kinderen en jongeren leren hoe geld werkt en dat inzicht in je inkomsten en uitgaven belangrijk is om goed met geld om te kunnen gaan. Voor het geven van een stevige basis aan kennis, inzicht en leren d.m.v. voorbeelden, ligt allereerst een taak bij de ouders. Maar niet ieder kind krijgt van huis uit het goede voorbeeld mee. Daarom ligt er ook een taak bij scholen, gemeente en welzijns- / straathoek- / jongerenwerk op dit gebied.

We willen de basis versterken, zodat we kunnen voorkomen dat jongeren in een schuldsituatie terecht komen. Daar waar toch schulden ontstaan, willen we er vroeg bij zijn, zodat we de juiste begeleiding kunnen inzetten. Bij de vrijwilligersorganisatie, zoals Schuldhulpmaatje, zijn er speciaal opgeleide maatjes voor jongeren.

In de gemeente worden al diverse projecten uitgevoerd, die we de komende jaren voortzetten. Aan de 17-jarigen wordt een verjaardagskaart voor hun 18^e verjaardag gestuurd, met daarop informatie over inkomen, werk, studie, zorgverzekering etc. Als je 18 wordt, moet je veel dingen zelf regelen en op de verjaardagskaart staat overzichtelijk waar je welke informatie vandaan kunt halen. En uiteraard is een felicitatie alvast op zijn plaats.

Ook voor dit onderwerp geldt dat het samenwerken als ketenpartners de effecten kan versterken. Ouders, jongerenwerk, scholen, gemeente en andere samenwerkingspartners kunnen als team om de jongeren heen staan. Als de financiële basis stabiel is, kan dat ook zijn doorwerking hebben op een verminderd gebruik van andere voorzieningen / hulpverlening.

---

¹ <https://www.movisie.nl/artikel/mensen-lvb-hun-financiële-kwetsbaarheid>

5.3 Gezinnen met kinderen

In gezinnen kunnen vaak binnen relatief korte termijn grote wijzigingen in de situatie komen. Denk aan life events als kinderen krijgen, echtscheiding, verhuizing, baanverlies. Vrijwel alle life events gaan gepaard met gevolgen op financieel gebied. Dit kan leiden tot een kwetsbare situatie. Mensen moeten inspelen op de veranderingen en als de verandering mentaal ingrijpend is, kan dat nog lastiger zijn dan bij positieve veranderingen. Het is zaak om met alle ketenpartners oog te hebben voor signalen die uit gezinnen kunnen komen. Hierbij is samenwerking en kennisdelen met CJG, Stimenz, onderwijs, welzijnswerk, lokale verenigingen en stichtingen en andere ketenpartners noodzakelijk.

5.4 Ondernemers

Schuldhelp aan ondernemers staat sinds de coronacrisis enorm in de belangstelling. De gewijzigde Wgs per 1 januari 2021 draagt hier ook aan bij. In de Wgs is nu nadrukkelijk opgenomen dat de gemeente verantwoordelijk is voor schuldhelp aan alle natuurlijke personen. Dus ook aan ondernemers. De schuldhelp aan ondernemers werd afgelopen jaren minimaal vormgegeven door de uitvoering van de BBZ. Dit is echter alleen voor ondernemers met een inkomen ter hoogte van een participatiewet uitkering. De komende periode wordt gebruikt om de schuldhelp aan ondernemers beter te organiseren.

In hoofdlijnen komt dit neer op het organiseren van preventie en online zelfhelp. Maar ook met een mogelijkheid voor lichte (informele) ondersteuning en het bieden van een wettelijk schuldhelpverleningstraject voor ondernemers. De eerste stappen zijn hiervoor al gezet.

5.5 Statushouders

Vanaf 2022 krijgen gemeenten een andere wettelijke taak rondom de integratie van statushouders. Hierbij is het tijdelijk financieel ontzorgen van deze groep inwoners een belangrijk thema. De combinatie van de complexiteit van onze maatschappij en de wirwar aan regels, maakt deze groep extra kwetsbaar op het gebied van financiële zelfredzaamheid. We organiseren en implementeren deze nieuwe werkwijze op het gebied van het ontzorgen van de statushouders samen met onze ketenpartners.

5.6 Laaggeletterden

Ongeveer 50% van de mensen met schulden heeft moeite met lezen of schrijven. (Madern, Jungman & Geuns, 2016). De kwetsbare groep laaggeletterden, vindt op eigen kracht vaak niet de juiste weg naar schuldhelpverlening (Nationale ombudsman, 2016). Een integrale aanpak van laaggeletterdheid bij mensen met financiële problemen is nodig. Dit betekent dat er tijdens de start van het schuldhelptraject nadrukkelijk aandacht moet zijn voor taal- en rekenvaardigheden van hulpvragers. Tijdige herkenning van laaggeletterdheid is een voorwaarde, om het risico op uitval binnen het traject te verkleinen.

6. Ontwikkelingen

6.1 Inleiding

In het schuldendomein zijn er volop ontwikkelingen. Deze zijn samengebracht in het programma 'brede schulden aanpak'. Deze aanpak is een interdepartementaal programma vanuit het Rijk dat voorziet in ruim veertig al dan niet wettelijke maatregelen.

De brede schuldenaanpak kenmerkt zich door drie actielijnen:

1. Problematische schulden voorkomen door preventie en vroegsignalering;

2. Ontzorgen en ondersteunen;
3. Zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso.

In dit beleidsplan wordt niet ingegaan op alle genomen maatregelen. De visie en de doelstellingen zoals in dit plan beschreven sluiten aan op de actielijnen. De genomen maatregelen worden, waar dit passend of wettelijk verplicht is, geïmplementeerd.

Vanuit de 'brede schulden aanpak' zijn inmiddels een aantal wetswijzigingen voortgekomen die per 1 januari 2021 zijn ingegaan. Deze zijn opgenomen in de Notitie wetswijzigingen schuldendomein en vroegsignalering. Een deel komt terug in dit beleidsplan, zoals de vroegsignalering, maar voor het overige verwijzen we u graag naar de genoemde notitie.

Bij nieuwe ontwikkelingen kijken we wat we regionaal met andere gemeenten kunnen organiseren en regelen. Uitgangspunt is uiteraard de lokale uitvoering, maar er kunnen voordelen zitten aan het regionaal regelen van lokale uitgangspunten. Een goed voorbeeld hiervan is het regionaal (met korting) aanschaffen van de lokaal ingerichte matchingsystemen voor signalen van betalingsachterstanden in het kader van vroegsignalering. Door regionaal op te trekken bij nieuwe ontwikkelingen kunnen we de uitvoeringslasten verdelen en toch kiezen voor wat er bij onze gemeente in de lokale situatie past.

6.2 Stress-sensitief werken

Het is een feit dat de centrale en lokale overheden zelf grote schuldeisers zijn. Denk hierbij aan de Belastingdienst (toeslagen, belasting), CJIB (boetes) en gemeenten (schulden gemeentelijke belastingen, terugvorderingen uitkeringen, dwangsommen). Hoe stelt de overheid zich op als schuldeiser? De kinderopvangtoeslagenaffaire laat ons zien dat er nog veel te verbeteren is in de omgang met schuldenaren en de inhoud van werkprocessen.

Maar ook als gemeente moeten we onszelf een spiegel voorhouden. Hoe gaan we om met inwoners die een schuld bij de gemeente hebben? Werken we daarbij volgens de bedoeling of volgen we strikt de wetgeving en incassotrajecten?

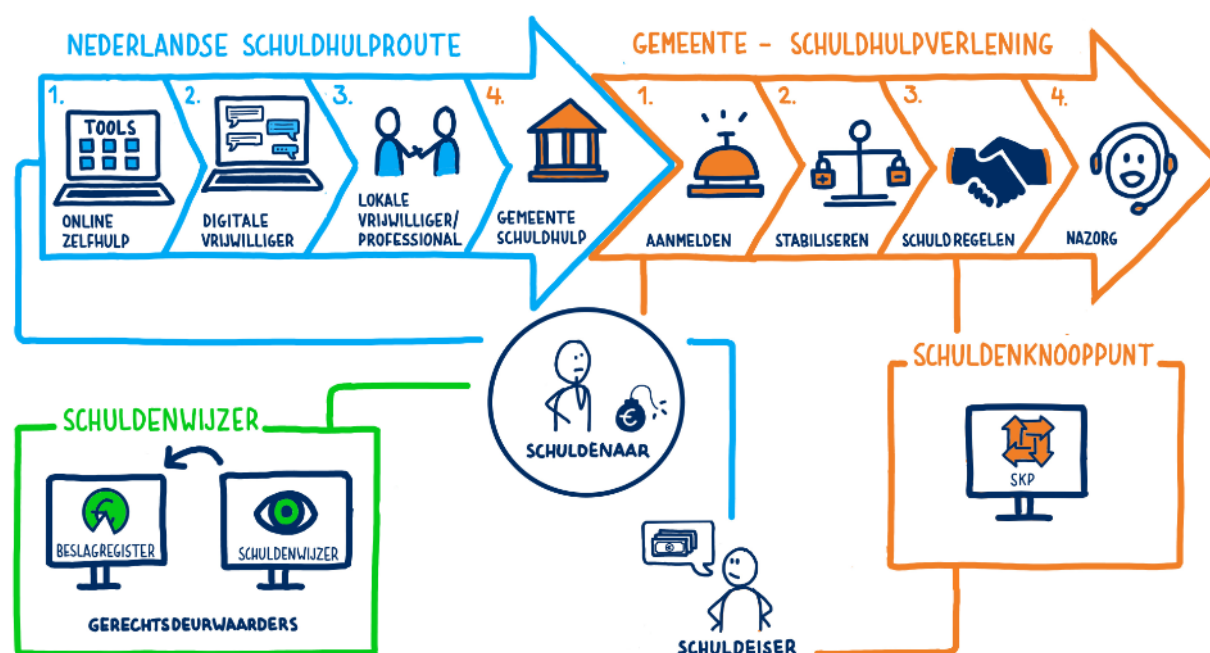
Als gemeente nemen we onze eigen rol onder de loep en dragen we samen met onze ketenpartners verantwoordelijkheid voor een integrale aanpak. Hierbij zien we schuldenproblematiek in samenhang met andere terreinen en zoeken we naar oplossingen waarbij onze inwoners gebaat zijn.

In de komende tijd zijn nog meer dan dit al was 'oog voor de individuele situatie van inwoners', de 'menselijke maat' en 'maatwerk waar noodzakelijk' belangrijke uitgangspunten bij de uitvoeringspraktijk.

Recent onderzoek uit de hersenwetenschap biedt nieuwe handvatten om armoede en schulden effectiever te bestrijden. Het onderzoek stelt dat onverstandige bestedingen, het niet nakomen van afspraken en het ontbreken van doelgericht gedrag beschouwd moeten worden als een logisch gevolg van een langdurig hoog stressniveau. De gemeente kan door een andere benadering van mensen met schulden al veel stress wegnemen. We streven daarom naar een meer stress-sensitieve dienstverlening. Dit wordt ook wel aangeduid met de term Mobility Mentoring. We implementeren dit in onze integrale werkwijze.

6.3 Nederlandse Schuldhulproute

De Nederlandse Schuldhulproute is een weg naar passende schuldhulp voor alle mensen in Nederland. Bedrijven kunnen mensen met (beginnende) financiële problemen identificeren en op weg helpen. De Nederlandse route voor schuldhulp (NSR) start bij Geldfit.nl. Schuldhulpverleners en schuldeisers communiceren op veel verschillende manier: brief, email, portals, et cetera. Vanuit zowel schuldhulpverleners als schuldeisers is er behoefte aan een gestandaardiseerde, veilige en digitale manier van communiceren. Vandaar een project met digitale communicatie. De doorlooptijd voor het tot stand brengen van een minnelijke schuldregeling kunnen we verkorten. Het Schuldenknooppunt is de tool die in het project werd ontwikkeld. Onder de vlag van VNG-realisatie wordt de uitrol over heel Nederland voorbereid.

Figuur 1 schema schuldhulproute NVVK

We volgen de resultaten van landelijke en lokale pilots met belangstelling om de inzichten vanuit deze initiatieven te gebruiken voor verbetering van onze dienstverlening. Daarnaast onderzoeken we de komende jaren zelf initiatieven om vernieuwing te realiseren zoals collectief schuldregelen, wellicht via een schuldenfonds.

6.4 Schuldenfonds en collectief schulden regelen

Het Kabinet heeft in september 2020 besloten om geld beschikbaar te stellen (30 miljoen) voor het instellen van een schuldenfonds. Het is aan het nieuwe Kabinet om het schuldenfonds nader uit te werken.

Daarop vooruitlopend zijn er in de afgelopen jaren in meerdere gemeenten, waaronder Den Haag en Amersfoort, soortgelijke initiatieven ontwikkeld.

De NVVK is in het najaar van 2020 gestart met het project Collectief Schuldregelen in samenwerking met SchuldenlabNL en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Gemeenten en schuldeisers kunnen zich hierbij aansluiten en het Collectief Schuldregelen in hun werkprocessen implementeren.

We volgen de ontwikkelingen rondom het schuldenfonds. We willen in de komende jaren onderzoeken hoe we kunnen aansluiten bij het schuldenfonds, of dit voordelen heeft ten opzichte van het garantiefonds voor saneringskredieten waarbij we nu zijn aangesloten en of het collectief schuldregelen ook in onze gemeente kan worden geïmplementeerd.

6.5 Bewindvoering

Op het gebied van bewindvoering zijn verschillende ontwikkelingen. In geval van een schuldenregeling neemt een bewindvoerder in sommige gevallen de financiële huishouding van de inwoner tijdelijk over. Voor de kosten van bewindvoering kan (bij een laag inkomen) bijzondere bijstand aangevraagd worden. De afgelopen jaren is hier steeds meer gebruik van gemaakt. Om die reden is het adviesrecht voor gemeenten in het leven geroepen. Dit houdt in dat de gemeente aan de rechter een advies mag uitbrengen of bewindvoering wel het meest passende instrument is of dat het wellicht ook met een lichter en goedkoper instrument kan zoals bijvoorbeeld budgetbeheer. Vooralsnog is het niet interessant om gebruik te maken van het adviesrecht. Dit komt mede omdat het advies pas gegeven kan worden nadat de rechter een bewindvoerder heeft aangesteld. Daarbij vraagt het uitbrengen van een dergelijk advies aan een rechter bijzondere expertise en een flinke tijdinvestering. Daarbij gaat het maar om enkele gevallen per jaar. We blijven de ontwikkelingen rondom het adviesrecht nauwgezet volgen. Daarbij onderzoeken of we regionaal werkafspraken kunnen maken met bewindvoerders om hier zo toch enige grip op te krijgen.

7. Resultaten

Vanuit onze doelstellingen formuleren we de beoogde resultaten, die we periodiek monitoren. Samen met onze ketenpartners die uitvoering geven aan vroegsignalering en (schuld)hulpverlening en stellen bij waar en wanneer dit nodig is.

Doelstelling	Actie	Resultaat	Monitoren
We voorkomen (problematische) schulden	Communicatie en voorlichting, gericht op de verschillende doelgroepen.	Inwoners van de Gemeente Oldebroek zijn zich bewust dat inkomsten en uitgaven in balans moeten zijn.	Doorlopend
We voorkomen (problematische) schulden	We werken samen met verhuurders van woningen, zorgverzekeraars, energieleveranciers en het waterbedrijf om problematische schulden, afsluitingen of uithuiszetting te voorkomen.	70% van de opgevolgde matches worden gevolgd door een plan van aanpak/quickfix. Monitoring via management informatie vroegsignalering.	Doorlopend
Schulden problematiek wordt integraal benaderd	We ondersteunen op een manier die stress vermindert en perspectief biedt.	Collega's van het Financieel Spreekuur, Sociaal Team en waar van meerwaarde het CJG zijn geschoold op het gebied van stress sensitieve dienstverlening.	Gereed 1-1-2023 Maandelijks

Doelstelling	Actie	Resultaat	Monitoren
	We bieden lichte ondersteuning waar het kan en zwaardere ondersteuning waar het nodig is. Waar nodig passen we maatwerk toe.	Toename van het aantal vragen die opgelost kunnen worden door het Financieel Spreekuur. Het aantal schuldhulpverleningstrajecten neemt af.	
Schulden problematiek wordt integraal benaderd	We bieden een samenhangend, integraal hulpaanbod van preventie tot en met nazorg. Het doel is zowel financiële problemen als de oorzaak hiervan op te lossen of te stabiliseren, zodanig dat ze geen belemmering vormen om mee te doen in de samenleving.	De aanbieder schuldhulpverlening levert jaarlijks een rapportage waarin wordt beschreven welk hulpaanbod is geboden en wat de uitwerking is geweest.	Jaarlijks
Schulden problematiek wordt integraal benaderd	We werken toe naar schuldenvrij en financieel zelfredzaam zijn. Daarbij bieden we bijvoorbeeld hulp bij thuisadministratie en richten we een nazorgtraject in.	90% van de ingezette trajecten worden succesvol afgerond. Succesvol is schuldenvrij.	Jaarlijks
We werken samen in het Financieel Spreekuur	De toegang is laagdrempelig en iedere inwoner is welkom.	Het wekelijks aantal bezoekers van het Financieel Spreekuur neemt toe. Monitoring door eigen rapportage	Maandelijks
We werken samen in het Financieel Spreekuur	De juiste betrokken ketenpartners werken samen met de inwoner om tot een oplossing te komen.	Het Financieel Spreekuur heeft zich doorontwikkeld tot een hecht netwerk dat goed samenwerkt en waarbij de sociaal werkers de regie voeren op de schuldhulpverleningstrajecten.	Jaarlijks

Om goed zicht te houden over de voortgang van deze resultaten worden concrete acties opgenomen in de uitvoeringsagenda's Sociaal Domein van de komende jaren. Via evaluatie van de

uitvoeringsagenda's wordt gerapporteerd over de resultaten. Cijfers over de in- en uitstroom en andere vermeldingswaardige cijfers worden opgenomen in de kwartaalrapportages Sociaal Domein.

8. Financiën

Met de huidige aanbieder schulphulpverlening is sprake van een Lumpsum financiering. Dit maakt dat we jaarlijks hetzelfde bedrag betalen. Echter heeft beleid en preventieve inzet dan geen gevolgen voor de kosten voor Schuldhulpverlening. Met de partij aan wie de Schuldhulpverlening de komende jaren is gegund zijn prijsafspraken per product en inzet gemaakt. We betalen dan een vast bedrag per product/geleverde dienst.

In de gemeentelijke meerjarenbegroting van de afgelopen jaren en de komende jaren is voor Schuldhulpverlening €100.000,- opgenomen. De indicatieve begroting schuldhulpverlening voor de jaren 2022-2025 ziet er onder gelijk blijvende schuldhulpaanvragen als volgt uit:

Onderdeel	Begroot budget
Preventie	€ 5.000
Vroegsignalering	€ 10.000
Schuldhulpverlening en nazorg	€ 75.000

Wanneer meer particulieren of ondernemers bijvoorbeeld door de coronacrisis in de financiële problemen komen en we zien dit terug in het aantal aanmeldingen kan er een budgetaanvraag ontstaan.

9. Communicatie

Met communicatie staat of valt alles. Het is van groot belang dat inwoners weten hoe zij schulden kunnen voorkomen en waar ze terecht kunnen als er schulden zijn ontstaan.

Niet iedere inwoner wil hulp bij zijn financiële situatie. Dat is iets wat we moeten accepteren. Maar het is wel noodzakelijk om inwoners te 'verleiden' om ondersteuning te vragen indien dit noodzakelijk is. Om het niet gebruik zoveel mogelijk tegen te gaan, is het van groot belang dat de gemeente met haar ketenpartners blijft werken aan het bereiken van inwoners met (dreigende) schulden. Hierbij is het noodzakelijk om aan te sluiten bij de specifieke doelgroepen, zodat zij de juiste informatie op de juiste manier ontvangen.

Daaraan werken we door actief in te zetten op vroegsignalering, door middel van de laagdrempelige inloop van het Financieel Spreekuur en de toegankelijkheid van onze ketenpartners. Goede doorverwijzing is ook van belang, zowel digitaal via onze website www.oldebroek.nl als via fysieke contacten met ketenpartners.

De communicatiekanalen van de gemeente blijven we inzetten om dit onderwerp onder de aandacht van onze inwoners te brengen. Denk hierbij aan themapagina's en artikelen in de Huis-Aan-Huis, berichten op social media en (nieuws)brieven. Waar we projecten over geld, financiën of schuldenproblematiek uitvoeren, gebruiken we communicatiemiddelen die zoveel mogelijk met ervaringsdeskundigen worden opgesteld. Tegelijkertijd is het vaak lastig om bereidwillige ervaringsdeskundigen te vinden die hierover willen meedenken of meeschrijven. Het uitgangspunt blijft dat we de communicatie en voorlichting op de doelgroep moeten afstemmen.

Uit de opgehaalde input bij organisaties en ervaringsdeskundigen blijkt dat persoonlijke communicatie en duidelijkheid over de stappen in het schuldhulpverleningstraject van groot belang is. Daarnaast is het goed dat mensen de voortgang van hun traject kunnen volgen in een digitaal klantvolgsysteem. En via dat kanaal ook kunnen communiceren met hun schuldhulpverlener. Dit zijn belangrijke zaken waarover de gemeente werkafspraken maakt met de schuldhulpverlener en dit blijft monitoren.